

Keeruka meediasündmuse kasutamine õppetöös

Kuidas leida materjali?

- ERR arhiivid on tasuta ja avalikult kasutatavad
 - www.err.ee - arhiiv (ülaribal)
- Saate terviklik vaatamine/kuulamine võiks olla kodutöö
 - Koos täpsustavate lisaülesannetega
 - Koos palvega transkribeerida mõni konkreetne lõik
 - Klassi peale saab terviksaate
- NB - ERR materjal ei ole üldjuhul allalaaditav, kasutamiseks peab ruumis olema internet

Kuumad teemad

- Tõusevad-kaovad kiiresti
- Tulevad aeg-ajalt tagasi, infot võib lisanduda ka pika aja möödudes
- Tekitavad intensiivseid tundeid
- Seisukohad kipuvad polariseeruma
 - Otsuseprotsessi tuleb reflekteerida
 - Eesmärk: suutlikkus oma otsuseid ja seisukohti põhjendada

Arutlemiseks

- Miks aktuaalseid meediateemasid koolis nii vähe käsitletakse?
- Miks muutuvad arutelud tihtipeale vaidlusteks?
- Kui suur osa õpetajatest oskab kuuma diskussiooni ohjata?
- Milliseid näiteid on teil “kuumade teemade” käsitlemisest klassis?

Väike abisõnastik

- Suhtlusakt
- Vihakõne
- Poliitiline korrektsus
- Tsensuur
- Difamatsioon
- Skandaal
- Usuline solvang
- Sõnavabadus

Suhtlusakt

- Suhtlusakti konkreetne nimetamine aitab määratleda “kõhutunnet” – kui ei leia suhtlusakti, on tunne ilmselt petnud
 - Kõneldud sõna
 - Kirjutatud sõna
 - Pilt
 - Žest
 - Hääletoon
 - Sõnavalik
 - Montaaži vms kaudu tekitatud seosed

Vihakõne

- Laiem tõlgendus
 - Mistahes suhtlusakt, mis õhutab viha isiku või grupi vastu rassile, nahavärvile, rahvusele, soole, puudele, seksuaalsele orientatsioonile, rahvusele, religioonile või mõnele muule tunnusele tuginedes.
- Kitsam (legaalne) tõlgendus
 - Otsene üleskutse grupi või indiviidi vigastamisele või hävitamisele

Poliitiline korrektsus

- Mõtteviis, keelepruuk ja poliitika, mis püüab vältida mistahes rühmadele potentsiaalselt solvavaid väljendeid, stereotüüpe ja eelarvamusi.
- Tänapäeval kõneldakse poliitilisest korrektsusest peamiselt irooniliselt või halvustavalt
- Ajurünnak: miks poliitkorrektsusest sai naljanumber?

Tsensuur

- Teoste avaldamiseelne või –järgne läbivaatamine riigiasutuse või eraõigusliku omaniku poolt, eesmärgiga piirata informatsiooni jõudmist inimesteni.
- Enesetsensuur püüab tsensuuri ennetada.
- Tsensuur võib piirata sõnavabadust.
- Tsensuur võib mõjutada avalikku arvamust.

Milleks tsensuur?

- Avaliku korra kaitseks
- Kõlbluse kaitseks
- Inimõiguste ja –vabaduste kaitseks
- Isiku tervise, au ja hea nime kaitseks
- Riigikaitse huvides
- Ärisaladuse kaitseks
- Wikipedias leiduv ülevaade on gümnaasiumile piisav
- Mõelgem: tsensuur tänases Eestis – võimalik või olemasolev?

Difamatsioon

- Isiku või rühma kohta solvava, alandava, alahindava jms ebatõese informatsiooni levitamine.
- Sageli seotud üldistamisega
 - kõik ... on ...
 - sa ... alati
- Euroopa Inimõiguste kohus
 - Kas esitatud fakt on tuvastatav või ei?
 - Kõik muud olukorrad on vaieldavad ja nende menetlemisest hoidutakse

Usuline solvang

- Blasfeemia e pühadusetootus
 - Pühadus ei ole identne religioosse traditsiooniga
- Üldjuhul ei menetle ükski uurimisorgan niisuguseid suhtlusakte, mis on suunatud otse solvatavale rühmitusele.
- Euroopa Inimõiguste Kohus peab lubamatuks niisuguseid väljaütlemisi, mis on suunatud KELLELEGI TEISELE kui usurühmale ning mille sisuks on mõnele konkreetsele rühmale kannatuste tekitamise üleskutse.

Sõnavabadus

- Üks inimese põhivabadustest
 - Inimõiguste deklaratsioon
 - Eesti põhiseadus § 45
- Seotud südameunnistuse vabadusega
- Seotud vastutusega oma sõnade eest
- Sõnavabaduse piiramisel ollakse üldiselt väga ettevaatlik
 - Piiramisest tulenev kahju on enamasti suurem

Skandaal

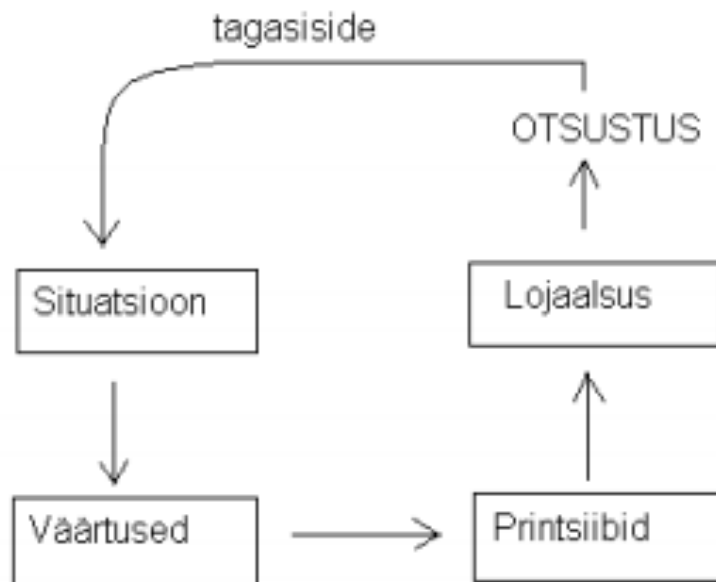
- Laialdaselt levitatud süüdistus, mille eesmärk on kahjustada mingi isiku või institutsiooni mainet.
- Skandaal võib põhineda nii faktidel kui väljamõeldisel
- Skandaali kulg on ettearvamatu
 - Infot lisandub
 - Reaktsioonid võivad olla ootamatud
 - Polariseerumine ettearvamatu
 - Skandaali juhtimine peaaegu võimatu

Abivahendeid: Resti skaala

- Eetilise käitumise neli etappi
 - Moraalne tundlikkus (teadlikkus konfliktist ja võimalikest valikutest)
 - Moraalne hinnang (võime arutleda ja näha erinevaid osapooli)
 - Motivatsioon mingeid väärtusi hierarhiseerida
 - Iseloomukindlus (julgus teha otsus oma väärtustest lähtuvalt ka siis, kui see on keeruline)

Abivahendeid: Potteri kast

Joonis 2. Potteri kast

Allikas: Christians et al (1991). Media Ethics. Cases and Moral Reasoning.

Põhiline töövõte on kuulamine

- Anna aega enne kõnelemist mõelda
- Kontrolli, kas kõnelejast saadi aru
 - Mina sain sinust aru nii, et...
 - Kas ma sain õigesti aru, et sa...?
- Nõustumise ja mittenõustumise väljendamine
 - Suhtestu väite, mitte isikuga
 - Vrdl Ma ei ole sellega nõus või Ma ei ole sinuga nõus